

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 491/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Spr 311/2012 z 18. júna 2012 a 1. augusta 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. augusta 2012 doručená sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. Spr 311/2012 z 18. júna 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie z 18. júna 2012“) a 1. augusta 2012 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie z 1. augusta 2012“).

Zo sťažnosti, z jej príloh, ako aj z vyžiadaného materiálu vyplýva, že sťažovateľ uplatnil v konaní o svojich žiadostiach o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) námietku predpojatosti proti viacerým zamestnancom najvyššieho súdu a žiadal o ich vylúčenie z konaní vedených najvyšším súdom pod spisovými značkami: Spr 21/2012, Spr 49/2012, Spr 79/2012, Spr 165/2012 a Spr 194/2012. Najvyšší súd sťažovateľom vznesenú námietku posúdil ako neopodstatnenú a napadnutým rozhodnutím z 18. júna 2012 rozhodol, že títo zamestnanci nie sú vylúčení z konania a rozhodovania o sťažovateľových žiadostiach o sprístupnenie informácií podľa zákona o slobode informácií. Proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu podal sťažovateľ odvolanie z 24. júna 2012, ktoré však bolo napadnutým rozhodnutím z 1. augusta 2012 podľa § 59 ods. 2 v spojení s § 12 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) zamietnuté, pretože podľa názoru najvyššieho súdu išlo o neprípustné odvolanie, ktoré proti takémuto rozhodnutiu nemožno podať.

Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu z 18. júna 2012 sťažovateľ uvádza, že jeho *„protiústavnosť namieta z dôvodu vecnej nesprávnosti a nespravodlivosti výroku o nevyklúčení zamestnancov NS SR, ako aj neúplnosti vybavenia námietky smerujúcej proti viacerým osobám“*, pričom podľa názoru sťažovateľa *„došlo k formálnemu neobjektívnemu posúdeniu námietky predpojatosti popri ignorovaní dôvodov v nej vznesených“*.

Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu z 1. augusta 2012 *„nesprávne právne posúdil interpretáciu a aplikáciu § 12 ods. 2 správneho poriadku, ktoré extrémne extenzívne vyložil a použil, keď nerozlišoval medzi procesným (nemeritórnym) pozitívnym rozhodnutím o vylúčení zamestnanca pre predpojatosť a negatívnym rozhodnutím o nevyklúčení zamestnanca pre predpojatosť, pričom každé z týchto má iné procesné dôsledky prípustnosti odvolania. V ust. § 12 ods. 2 Spr. por. sa explicitne (dočasne) vylučuje procesná prípustnosť samostatného odvolania proti tomuto procesnému rozhodnutiu iba v prípade vyhovenia námietke zaujatosti v plnom rozsahu, teda iba proti pozitívnemu rozhodnutiu o vylúčení zamestnanca (čiže niet ani čo v odvolaní*

namietat' keďže námietke bolo vyhovené) avšak sťažovateľ v danom prípade napadol negatívne rozhodnutie o nevyhlúčení zamestnancov, preto v zmysle § 12 ods. 2 Spr. por. a contrario bolo (a je) procesne prípustné samostatné odvolanie pred meritórnym rozhodnutím.“. Obdobnú argumentáciu uplatnil sťažovateľ aj v odvolaní z 24. júna 2012, ktoré si ústavný súd vyžiadal z najvyššieho súdu v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania veci.

V zmysle uvedeného je preto sťažovateľ toho názoru, že najvyšší súd „aplikoval a interpretoval relevantné procesné ustanovenie zákona svojvoľne, ústavne nekonformne a nespravodlivo, čo vo svojich dôsledkoch viedlo k zamietnutiu... odvolania contra legem a predstavuje denegatio iustitiae... správnym orgánom v režime inej právnej ochrany porušujúc tak čl. 46 ods. 1 in fine ústavy“.

Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že:

„1. Základné právo sťažovateľa na nezávislý a nestranný súd a iný orgán právnej ochrany, na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy SR boli protiústavnými právoplatnými rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR č. Spr 311/2012 zo dňa 18. 6. 2012 a 1. 8. 2012 porušené.

2. Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR č. Spr 311/2012 zo dňa 18. 6. 2012 a 1. 8. 2012 sa v celom rozsahu zrušujú a vec sa vracia späť na ďalšie (nové) konanie lege artis.

3. Najvyšší súd SR sa zaväzuje k náhrade všetkých prípadných trov konania štátu a sťažovateľa 15. dňom po právoplatnosti (doručenia) tohto nálezu.“

V prípade, že ústavný súd sťažnosť pri predbežnom prerokovaní neodmietne, sťažovateľ tiež žiada, aby mu bol ustanovený právny zástupca v konaní pred ústavným súdom, pretože podľa jeho názoru sa na jeho vec „nevzťahuje pôsobnosť centra právnej pomoci č. zák. 327/05 Z. z.“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ namieta, že napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy in fine.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva... v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. Spr 311/2012 z 18. júna 2012

Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím z 18. júna 2012 rozhodol, že *„Riaditeľ kancelárie predsedu Najvyššieho súdu Mgr. M. F., Mgr. S. M. a Mgr. Z. V. nie sú vylúčení z konania a rozhodovania o žiadostiach J. Š., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. vedených pod sp. zn. Spr. 21/2012, Spr 49/2012, Spr 79/2012, Spr 165/2012 a Spr 194/2012.“*

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia z 18. júna 2012 najvyšší súd uviedol, že mu ako povinnej osobe bola doručená námietka predpojatosti sťažovateľa proti riaditeľovi kancelárie predsedu najvyššieho súdu so žiadosťou o jeho vylúčenie z konaní o sťažovateľových žiadostiach o sprístupnenie informácií podľa zákona o slobode informácií vedených pod spisovými značkami: Spr 21/2012, Spr 49/2012, Spr 79/2012, Spr 165/2012 a Spr 194/2012 založená na tvrdení o jeho zaujatosti k osobe sťažovateľa a k veciam, ktoré sú predmetom uvedených konaní, ako aj na názore o jeho nepriateľskom vzťahu k sťažovateľovi. Sťažovateľ zároveň požadoval aj vylúčenie *„jeho kolegov, priateľov, podriadených a nadriadených“*.

Najvyšší súd ďalej v napadnutom rozhodnutí z 18. júna 2012 poukázal na to, že *„podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám upravuje zákon... o slobode informácií. Podľa § 22 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní.“*

Najvyšší súd ako orgán oprávnený rozhodnúť o vylúčení zamestnancov Najvyššieho súdu podľa § 12 ods. 1 správneho poriadku, posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nepredpojatosti zamestnancov Najvyššieho súdu, ktorí rozhodujú o žiadostiach o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. povinnou osobou, pokiaľ ide o existenciu dôvodov, pre ktoré je zamestnanec správneho orgánu (v tomto prípade Najvyššieho súdu ako povinnej osoby) vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 9 ods. 1 správneho poriadku, v zmysle ktorého je

zamestnanec správneho orgánu vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosť o jeho nepredpojatosti.

Pochybnosť o nepredpojatosti je daná pomerom zamestnanca správneho orgánu k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Pomerom zamestnanca správneho orgánu k účastníkom konania lebo ich zástupcom sa rozumejú najmä prípady, ak zamestnanec je vo vzťahu k účastníkovi konania (jeho zástupcovi) blízkou osobou, ak zamestnanec správneho orgánu účastníka konania (jeho zákonného zástupcu) vo veci zastupuje, je účastníkovi konania priamo pracovne podriadený, má k účastníkovi konania (jeho zástupcovi) blízky priateľský vzťah alebo naopak, nepriateľský vzťah.

Na vylúčenie zamestnanca nestačí len všeobecný odkaz na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo ich zástupcom, ale k vylúčeniu pre zaujatosť treba nájsť vždy konkrétny záujem na výsledku konania, pre ktorý možno o nepredpojatosti pochybovať a súčasne faktickú možnosť ovplyvnenia konania tým-ktorým zamestnancom. Nebolo by preto možné (a nemalo by ani zmysel) vylučovať napríklad zamestnanca podateľne alebo úradníka, ktorý síce prišiel s určitým administratívnym konaním do styku, ale na jeho vlastný priebeh alebo rozhodnutia nemohol mať žiadny vplyv. Musí teda ísť o osobu bezprostredne podieľajúcu sa na výkone právomoci správneho orgánu, o ktorej možno dôvodne predpokladať, že má vzhľadom na svoj pomer k veci, k účastníkom konania alebo ich zástupcom taký záujem na výsledku konania, pre ktorý je možné pochybovať o jej nepredpojatosti.“

Najvyšší súd vyjadril názor, že faktickú možnosť ovplyvnenia konania o jeho žiadostiach o sprístupnenie informácií podľa zákona o slobode informácií nemajú všetci zamestnanci najvyššieho súdu, ale „že tieto vybavuje riaditeľ kancelárie predsedu Najvyššieho súdu, ktorý je súčasne aj riaditeľom tlačového a mediálneho odboru a asistentky zaradené v kancelárii predsedu súdu, ktoré sú podriadené riaditeľovi kancelárie. Riaditeľ kancelárie predsedu súdu Mgr. F. vo vyjadrení k námietke predpojatosti uviedol, že sa vo veci necíti byť zaujatý, žiadateľa osobne nepozná a k veciam, ktoré sú predmetom konania nemá žiadny vzťah. Ani asistentky Mgr. M. a Mgr. V. žiadateľa

osobne nepoznajú a k veciam, ktoré sú predmetom konania, nemajú žiadny vzťah. Ani ony sa necítia byť vo veci zaujaté.

Pri posudzovaní dôvodov predpojatosti v konkrétnej situácii je potrebné brať zreteľ tak aspekty subjektívneho, ako aj objektívneho charakteru. Subjektívna stránka nepredpojatosti sa týka osobných prejavov zamestnanca vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom.

Preverovanie subjektívneho hľadiska vychádza zo zistenia osobného postoja zamestnanca správneho orgánu k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom. V prípade, že namietaný zamestnanec jednoznačne a nespochybňujúcim spôsobom vyjadrí svoje vnútorné presvedčenie o svojej nepredpojatosti, potom sa jeho nepredpojatosť neustále predpokladá, až kým sa nepreukáže opak.

Rozhodujúce nie je však subjektívne stanovisko zamestnanca správneho orgánu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nepredpojatosti zamestnanca správneho orgánu. Objektívna nestrannosť sa teda neposudzuje len podľa subjektívneho stanoviska zamestnanca správneho orgánu alebo podľa stanoviska účastníka konania, ale aj podľa objektívnych znakov (teória zdania). Nestačí, že zamestnanec správneho orgánu je subjektívne nepredpojatý, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť.

Objektívne hľadisko je založené na zistení, či úradná osoba v každom štádiu správneho konania poskytuje verejnosti dostatočné záruky vylučujúce akékoľvek oprávnené pochybnosti o tom, že bude danú vec prejednávať a v nej rozhodovať predpojata a v konečnom dôsledku nespravodlivo. Prvkom zásadného významu v otázke rozhodovania o zaujatosti zamestnanca je to, či obavy účastníka o nestrannosť zamestnanca sú reálne oprávnené, pričom uvedené obavy sa musia zakladať na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach tvrdených účastníkom. Nepredpojatosť nemožno objektívne chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nepredpojatosť zamestnanca správneho orgánu, ho automaticky vylučuje ako predpojatého.

Ustanovenie § 9 správneho poriadku predpokladá taký vzťah vlastného záujmu zamestnanca správneho orgánu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkovi konania alebo k jeho zástupcovi, ktorý by pri všetkej možnej snahe

o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia. Takýto vzťah však nebol zistený u žiadneho zo zamestnancov vybavujúcich žiadosti o sprístupnenie informácií.

Podľa názoru Najvyššieho súdu neexistuje žiadny dôvod objektívnej povahy, so zreteľom na ktorý by mohli vznikáť pochybnosti o tom, že povinná osoba a jej zamestnanci vybavujúci žiadosti o sprístupnenie informácií nebudú voči žiadateľovi postupovať nepredpojatato, že mu nepriznajú rovnaké možnosti na uplatnenie všetkých práv účastníka správneho konania a že vec nebude objektívne prejednaná a rozhodnutá. Len samotnú okolnosť, že v konaniach došlo k fikcii vydania rozhodnutí o odmietnutí poskytnutia informácií nemožno bez ďalšieho považovať za taký kvalifikovaný dôvod vylúčenia zamestnanca správneho orgánu z prejednávania a rozhodovania veci, aký je predvídaný v § 9 ods. 1 správneho poriadku.“.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Vo všeobecnosti teda platí, že sťažnosť musí zásadne smerovať proti právoplatnému rozhodnutiu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý mal sťažovateľ v danej veci na ochranu jeho základných práv alebo slobôd k dispozícii.

Výnimku z tohto pravidla ustanovuje § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Sťažovateľ však vo svojej sťažnosti takéto dôvody neuplatnil.

Podľa § 19 ods. 1 zákona o slobode informácií proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.

Podľa § 19 ods. 2 zákona o slobode informácií o odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť... Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy možno podať rozklad, o ktorom rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy.

Podľa § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií odvolací orgán rozhodne o odvolaní do 15 dní od doručenia odvolania povinnou osobou. Ak odvolací orgán v tejto lehote nerozhodne, predpokladá sa, že vydal rozhodnutie, ktorým odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil; za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.

Podľa § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona.

Z citovaných ustanovení zákona o slobode informácií je zrejmé, že sťažovateľ mohol (resp. môže) v prípade odmietnutia požadovaných informácií v konaniach o jeho žiadostiach vedených pod označenými spisovými značkami namietať aj rozhodnutie o nevyhlásení zamestnancov Kancelárie predsedu najvyššieho súdu, a to v rámci využitia opravných prostriedkov (podľa tohto zákona), prípadne aj žalobou o preskúmanie odmietajúceho rozhodnutia v rámci správneho súdnictva. Na základe uvedených opravných prostriedkov, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, môže dosiahnuť opätovné preskúmanie jeho námietok predpojatosti smerujúcich proti ním označeným zamestnancom Kancelárie predsedu najvyššieho súdu.

Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pre namietané porušenie tohto základného práva alebo slobody ústavnému súdu. Keďže je z uvedeného zrejmé, že v danej veci tak sťažovateľ nepostupoval, ústavný súd sa podanou sťažnosťou v časti smerujúcej proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. Spr 311/2012 z 18. júna 2012 meritórne nezaoberal, ale ju odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. Spr 311/2012 z 1. augusta 2012

V súvislosti s touto časťou sťažnosti sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zameril na posúdenie, či sťažnosť nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú, vychádzajúc zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci (v danom prípade najvyššieho súdu ako povinnej osoby podľa § 2 zákona o slobode informácií) nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd zároveň vychádzal z toho, že nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou. Preto v súlade so svojou ustálenou judikatúrou nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred ním bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu tento orgán vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti orgánu verejnej moci môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by jeho konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02 atď.).

Ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu z 1. augusta 2012, ktorým bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľa proti napadnutému rozhodnutiu z 18. júna 2012. Najvyšší súd v odôvodnení poukázal okrem iného na to, že:

„Podľa § 22 ods. 1 zákona o slobode informácií ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní.

Podľa § 53 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) proti rozhodnutiu správneho orgánu má účastník konania právo podať odvolanie, pokiaľ zákon neustanovuje inak alebo pokiaľ sa účastník konania odvolania písomne alebo ústne do zápisnice nevzdal.

Správny poriadok teda v niekoľkých prípadoch vylučuje možnosť podať odvolanie proti niektorým prvostupňovým rozhodnutiam.

Príkladom je § 12 ods. 2 správneho poriadku, ktorý neumožňuje účastníkovi konania podať samostatné odvolanie proti rozhodnutiu o vylúčení zamestnanca správneho orgánu. Nie je pritom rozhodujúce, či ide o kladné rozhodnutie, teda rozhodnutie o vylúčení zamestnanca pre predpojatosť, alebo o rozhodnutie záporné, keď namietaný zamestnanec správneho orgánu z konania vylúčený nie je.

Rozhodnutie o vylúčení zamestnanca správneho orgánu je procesným rozhodnutím, ktoré samo osebe nezasahuje sféru hmotnoprávných oprávnení a povinností žiadateľa, upravuje len vedenie konania, logicky preto proti nemu nie je prípustný opravný prostriedok.

Konanie o neprípustnom odvolaní je do značnej miery samostatné, pretože na rozhodnutí o neprípustnom odvolaní nie sú závislé právne účinky napadnutého rozhodnutia: napadnuté rozhodnutie môže byť už právoplatné alebo nadobudne právoplatnosť neskôr, nezávisle na podanom odvolaní. Z toho dôvodu aj rozhodnutie o zamietnutí neprípustného odvolania netvorí celok s napadnutým rozhodnutím, na rozdiel napr. od rozhodnutia o zamietnutí riadneho odvolania, ktoré má vplyv na právoplatnosť napadnutého rozhodnutia.

Ďalšou osobitosťou konania o neprípustnom odvolaní je, že odvolací správny orgán nepreskúmava napadnuté rozhodnutie v rozsahu ustanovenom v § 59 ods. 1 správneho poriadku, obmedzí sa len na posúdenie dôvodov prípustnosti odvolania, t. j. zamietne odvolanie výhradne z procesných dôvodov.

Kedže žiadateľove odvolanie proti rozhodnutiu o nevyhlúčení zamestnancov povinnej osoby podľa § 12 ods. 1 správneho poriadku nie je možné prejednať v rámci odvolacieho konania spolu s iným riadnym odvolaním proti rozhodnutiam o žiadostiach žiadateľa vedených pod sp. zn. Spr 21/2012, Spr 49/2012, Spr 79/2012, Spr 165/2012 a Spr 194/2012, ide o samostatné odvolanie, ktoré je podľa § 53 v spojení s § 12 ods. 2 správneho poriadku neprípustné (nie je možné ho podať). Predseda Najvyššieho súdu preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.“

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa obsiahnutou v sťažnosti považoval za potrebné uviesť, že o vylúčení zamestnanca správneho orgánu (v predmetnej veci zamestnancov Kancelárie najvyššieho súdu zaoberajúcich sa vybavovaním sťažnostnej agendy) na základe námietky predpojatosti vznesenej účastníkom konania (sťažovateľom) rozhoduje príslušný správny orgán (v predmetnej veci najvyšší súd) rozhodnutím, ktoré musí mať náležitosti ustanovené v § 46 a § 47 Správneho poriadku a musí sa účastníkovi konania oznámiť (§ 51 Správneho poriadku). Rozhodnutie o vylúčení (resp. nevyhlúčení) zamestnanca správneho orgánu nemožno napadnúť samostatným odvolaním (§ 12 ods. 2 Správneho poriadku). Výklad najvyššieho súdu, podľa ktorého nemožnosť podať samostatné odvolanie sa vzťahuje aj na rozhodnutie o nevyhlúčení zamestnanca správneho orgánu, je podľa názoru ústavného súdu ústavne konformný, pretože zákonodarca vymedzuje v odseku 2 (§ 12 Správneho poriadku) rozhodnutie vzhľadom na jeho predmet (t. j. rozhodovanie o vylúčení alebo nevyhlúčení), a nie vzhľadom na jeho výsledok (t. j. či zamestnanec je alebo nie je vylúčený). Uvedenému nasvedčuje aj formulácia odseku 1 (§ 12 Správneho poriadku), keď Správny poriadok uvádza, že o tom, či je zamestnanec správneho orgánu z konania vylúčený (pričom na tomto mieste Správny poriadok nepožíva aj pojem „či nie je vylúčený“), rozhoduje orgán, ktorému boli dôvody vylúčenia oznámené. Tento orgán pritom rozhoduje aj o tom, že namietaný zamestnanec nie je vylúčený.

Ak by ústavný súd pripustil sťažovateľovu argumentáciu, že Správny poriadok nepripúšťa odvolanie len proti rozhodnutiu o vylúčení zamestnanca správneho orgánu, teda iba proti pozitívnemu rozhodnutiu, javil by sa tento odsek citovaného zákonného

ustanovenia ako obsolétne, ktorý síce formálne platí, ale je bez reálneho uplatnenia, teda je neúčinný. Bolo by to tak preto, lebo účastníkovi konania bolo vyhovené, a tento preto nemá dôvod podávať opravný prostriedok, a vylúčený zamestnanec správneho orgánu nemôže podať odvolanie, pretože nemá v konaní o vylúčení postavenie účastníka konania.

Odvolanie je formou riadneho opravného prostriedku, ktorou sa účastník domáha zmeny alebo zrušenia prvostupňového rozhodnutia. Možno ho uplatniť v zásade proti každému neprávoplatnému rozhodnutiu, a to tak meritórnemu, ako aj procesnému. Výnimky z tohto pravidla ustanovuje buď Správny poriadok, alebo osobitné zákony. Správny poriadok nepripúšťa samostatné odvolanie proti rozhodnutiu o vylúčení zamestnanca správneho orgánu z konania (§ 12 ods. 2 Správneho poriadku). Proti takémuto svojou povahou procesnému rozhodnutiu môže účastník konania uplatniť námietky, avšak len v rámci odvolania proti meritórnemu rozhodnutiu vo veci.

Podľa názoru ústavného súdu si najvyšší súd v danom prípade ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom splnil svoju úlohu vyplývajúcu mu z ustanovení zákona o slobode informácií a Správneho poriadku, keď sťažovateľovo odvolanie proti rozhodnutiu o nevyhlásení namietaného zamestnanca správneho orgánu ako neprípustné zamietol, pričom jeho právne závery nemožno považovať za arbitrárne a ani za zjavne neodôvodnené. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu námietku porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu z 1. augusta 2012 a namietaným porušením označeného základného práva.

V nadväznosti na to ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa s ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2012